

InsideOUT panorama: opstelling Franeker en 37 x 2,35 meter groot (foto Stefan van Driest)

InsideOUT Een beeldende kunst project over de binnenwereld

Artistiek plan 2020©Baukje Spaltro , 07.2020

InsideOut is een beeldende kunst project over de binnenwereld, door de ogen van de (ex)psychiatrische cliënt. Over de ambivalentie van het menszijn, waarin de binnenwereld net zo belangrijk is als de buitenwereld. InsideOut begon in 2018 als een geschilderd panorama én een nieuwe community uit de Friese psychiatrie. Inmiddels is het project verder ontwikkeld, met talentontwikkeling , experiment en onderzoek. En een aanjager geworden voor meer onderlinge solidariteit, bewustwording over de veerkracht van de psyche en het belang van schilderkunst. Het project bestaat uit vijf fasen: IOP1, IOP2, IOP3, IOP4 en IOP5.

Artist statement Baukje Spaltro

De binnenwereld van de mens, ook wel de ziel genoemd, is hetgeen ons maakt en breekt. In deze tijden van presteren en neoliberalisme is er weinig plek voor deze binnenwereld. En als de binnenwereld, de psyche van de mens, tegenspuutert, is stigmatisering en uitsluiting snel het gevolg. Als kunstenaar en ervaringsdeskundige wil ik de samenleving bewuster maken van de binnenwereld.

InsideOut toont deze binnenwereld in de vorm van een geschilderd landschap van stemmingen (panorama), gemaakt samen met een nieuwe gemeenschap van binnenwereld-experts, de (ex-) psychiatrische cliënten. Een gemeenschap waarin we elkaar helpen en samenwerken, ondanks alle ziektebeelden. Mede hierdoor is InsideOut een uniek kunstwerk geworden.

Door twee psychoses heb ik zelf de beperkingen van mijn binnenwereld ervaren. Mede hierdoor ben ik kunstenaar geworden, en gebruik ik nu mijn binnenwereld voor verbeelding en nieuwe inzichten. In mijn atelier ben ik een solist. Met een eigen kleurtechniek van fluor-ondergronden schilder ik sferen en stemmingen van de wereld waarin we leven. De fluor-kleuren refereren naar de binnenwereld. Deze kleuren zijn zó vel, dat ze een intuïtieve werkwijze afdwingen. Ik bedenk niet de kleuren maar laat het gebeuren door te luisteren naar mijn binnenwereld.

Met community art projecten verbind ik me als schilder met lotgenoten uit de psychiatrie om de maatschappij bewuster te maken van onze stemmingen. InsideOut is mijn derde grote community art project in de psychiatrie. Samen met (ex-) psychiatrische cliënten, hebben we een geschilderd kunstwerk gemaakt, met een boodschap aan de maatschappij: wij kunnen veel en willen volwaardig meedoen.

Op het schilderdoek onderzoek ik bottom-up en vanuit de community zelf de binnenwereld. Want ik geloof dat we gezonder en gelukkiger worden zodra we beter luisteren naar onze eigen binnenwereld. Als kunstenaar met een psychische achtergrond nodig ik uit tot samenwerken, om zo elkaar en de maatschappij te verwonderen over de binnenwereld. In InsideOut is de (ex-) psychiatrische cliënt niet meer de onzichtbare deelnemer, maar de inspirator en expert van de binnenwereld. In 2018 was deze nog leerling, nu in 2020 wordt hij/zij meester, en benoemt naast het schilderen ook de eigen psychische kwetsbaarheid. InsideOut vertaalt stemmingen van de binnenwereld tot nieuwe inzichten in de buitenwereld, zoals een positief beeld omtrent de (ex-) psychiatrische cliënt en een uitnodiging aan iedereen om meer naar de stemmen van de binnenwereld te luisteren.

Het begin in 2018: InsideOut Panorama 1 (IOP1) = panorama+community

In opdracht van Stichting Panorama Fryslân-Franeker 2018 en in het kader van Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 heb ik het kunstwerk InsideOut Panorama gecreëerd. Het kunstwerk bestaat uit vier onderdelen: een 37 meter lang panorama, een nieuwe community van (ex-)psychiatrische cliënten, een eigen soundscape en een gedichten-pad. Het Panorama is een landschap van stemmingen geïnspireerd op het Friese landschap. En gerealiseerd samen met ca. 200 (ex) psychiatrische cliënten uit heel Friesland (Dokkum, Drachten, Franeker, Heerenveen, Leeuwarden en Sneek). Deze schilders noemen we *panoramisten*.

Centraal stond de persoonlijke belevenis van hetzelfde Friese landschap. Elke individu, heeft een eigen binnenwereld en neemt hierdoor anders de buitenwereld waar. Tijdens Co-creatie workshops heeft elke deelnemer een eigen landschapsdetail ontworpen en geschilderd op een fluor ondergrond. Zo heb ik deelnemers uitgedaagd uit de eigen comfortzone te stappen, te experimenteren met kleur en intensief samen te werken. Het middensegment heb ik geschilderd.

InsideOut Panorama is beeldende kunst op het raakvlak van schilderkunst en community art. Het is ons eigen vormgegeven beeld, vol persoonlijke verhalen. Tezamen vormen deze verhalen een gezamenlijk landschap. Een landschap als metafoor voor nieuwe tijden waarin meer plaats is voor de binnenwereld en de psychiatrische cliënt. Voor nieuwe beeldvorming, en een positief beeld. Het toont de talenten van (ex)psychiatrische cliënten: creativiteit, veerkracht en het vermogen het eigen verhaal te vertellen. Een tastbaar bewijs wat een tolerante gemeenschap samen kan maken, door juist de eigen binnenwereld in te zetten.

InsideOut Panorama is gemaakt tussen 1 januari en 31 mei in 9 verschillende locaties in Friesland. Het panorama was te zien tussen 1 juni en 1 september 2018 in de historische tuin van voormalig *gekkenhuis* Groot Lankum (Franeker). Het project heeft de Iepen Mienskip-prijs (inclusieve gemeenschap - prijs) gewonnen van de provincie Fryslân. En wordt genoemd op de website van [VPRO Tegenlicht](#) als innovatief kunstproject binnen de GGZ.

IOP2 Galerie Beeldend Gesproken oktober 2020

Samen met curator Asia Kuzmiczow organiseer ik een tentoonstelling over de Binnenwereld in Beeldend gesproken. 10 Friese kunstenaars en 10 kunstenaars van Beeldend Gesproken maken nieuw werk geïnspireerd op InsideOut Panorama. Tijdens een Gallery Talk vertellen de exposanten aan het publiek waarom ze wat geschilderd hebben (professionalisering). en starten we een gesprek met het publiek over de Binnenwereld. We vertellen ons eigen verhaal over veerkracht, solidariteit en de talenten van deze community.

Beeldend Gesproken 9 oktober – 9 november 2020 www.beeldendgesproken.nl

Op 9 oktober 2020 vindt in de Filmhallen in Amsterdam de landelijke Filmpremière plaats van [InsideOut Panorama - The Legacy](#) (38 min.). Een gefilmd portret van Inge Willems en Baukje Spaltro met het maakproces van het panorama en de persoonlijke verhalen van de panoramisten. Gevolgd door een nabespreking met exposanten en publiek.

De persoonlijke verhalen in de film benadrukken de kracht van deze Friese gemeenschap, en wat voor uniek kunstwerk we samen als *gestoorden* hebben gemaakt. Dit *anders zijn* is juist een kracht. Deze community en kunstwerk verdienen een groter podium. Om zo het stigma omtrent de psychiatrie (stoornissen en cliënten) verder aan te pakken.

Ik sluit fase twee af met een verslag met mijn waarnemingen en aanbevelingen van de panoramisten en publiek. Dit verslag wordt verwerkt in IOP4 (manifest) en IOP5 (symposium).

IOP3 Drachten Adverium 2020.11-2021.01 www.panoramafraneke.nl

IOP3 is een manifestatie van Baukje Spaltro i.s.m. Stichting Panorama InsideOUT Fryslân.

Met het landschap van stemmingen als boegbeeld, zetten we het talent van de deelnemers proactief in tegen stigmatisering en voor innovatie in de zorg en onderwijs. Ik heb het artistiek plan en het plan van aanpak geschreven. De Stichting organiseert en financiert IOP3 (zie bijlage)

- InsideOut Panorama expositie in het Adverium Drachten 9 nov 2020 -10 jan 2021
- Expositie met nieuw werk van *de panoramisten* als onderdeel van de expositie 'Waanzinnig' tentoonstelling van Klaas Koopmans in Museum Drachten. 9 november 2020 - 27 februari 2021
- InsideOut Panorama – The Legacy' filmvertoning in Adverium en in Museum Drachten
- Grotere community + ontmoetingen en activiteiten bij het panorama
- Talentontwikkeling en empowerment panoramisten IOP1: leerling wordt meester (zie bijlage)
Ik train 10 panoramisten in het geven van Co-creatie workshops aan publiek/scholen (ROC+VO)
- Publieksprogramma: rondleidingen in panorama en workshops door panoramisten
- Visuele Voorlichting voor onderwijs/zorg door panoramisten: rondleiding in panorama, filmvertoning en nabespreking met panoramisten
- Cultuureducatie onderwijs/zorg: workshops door panoramisten en voorlichting binnenwereld
- Gesprek over de binnenwereld tussen panoramisten, GGZ-sector en publiek tegen stigma
- Stemmingenboek, educatiemateriaal (inhoud en vormgeving - A5 boekje van 8 pag.)
- MoodTool, een vragenlijst als stemming-meter, het publiek meet de eigen stemming in het panorama. I.s.m. prof. C.Bockting (klinische psychiatrie AUMC) en Stynke Castelijm (hoogleraar Herstelbevordering bij ernstige psychische aandoeningen van Rijksuniversiteit Groningen).
- Verzamelen van aanbevelingen vanuit de community en publiek, m.b.t. Innovatie in Zorg en GGZ (informerende van sectorinstellingen w.o. LKCA, Mind, Stichting Samen Sterk Tegen Stigma)
- Verzamelen van aanbevelingen en adviezen in de community voor IOP4
- Verslag van IOP3

IOP4 Artistiek onderzoek 01.12.2020 – 01.05.2021

Wereld gezondheidsorganisatie - Helsinki december 2019.

"Het actief en passief beleven van kunst bevordert het algehele welbevinden (welzijn)"

Dit is de officiële conclusie van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) na een groot internationaal literatuuronderzoek. En tevens een oproep aan beleidsmakers vaker kunst in te zetten voor een positieve gezondheid en welzijn.

(zie LKCA www.lkca.nl/artikel/who-bevestigt-kunst-en-cultuur-bevorderen-de-gezondheid. En

<https://www.lkca.nl/wp-content/uploads/2020/02/Kunst-en-positieve-gezondheid-Herziene-versie-2017.pdf>

Als kunstenaar en met mijn kunst wil ik de maatschappij bewuster maken over de binnenwereld. Door een nieuw en verrassend perspectief te bieden op onze binnenwereld. Dit doe ik vanuit de community zelf, bottom-up. Hiermee wil ik inspireren én innoveren binnen de beeldende kunst, zorg en maatschappij. Beeldende kunst is als spiegel van een samenleving essentieel, het zet aan tot reflectie en nadenken over een inclusieve maatschappij met welzijn als gemeen goed. Schilderen is de wereld ontdekken, verkennen en herdefiniëren.

In Nederland hebben ruim 4 op de 10 mensen ooit één of meerdere psychische aandoeningen gehad (zie [Trimbos psychische aandoening Nederlandse bevolking](#)). De coronacrisis bevestigt hoe belangrijk onze mentale gezondheid is (22.07.2020 [zorgvisie](#)). Vooral in de grote steden is er een zorgelijke toename in psychische problemen en stigmatisering. Mensen leven langs elkaar heen en tonen weinig begrip voor psychische stoornissen. Wie kan de maatschappij beter over de binnenwereld inlichten dan de kunstenaar met een psychiatrische achtergrond?

In de vierde fase wil ik onderzoeken hoe ik met mijn partners door middel van schilderkunst het belang van de binnenwereld zichtbaar kan maken voor een algemeen publiek en een publiek van professionals en beleidsmakers. Onderdeel hiervan is een verkenning voor een samenwerking met Rieta Aliredjo van [Stichting Rinetic](#), sociaal ondernemer met een achtergrond in zowel de private sector (management consultant) als publieke sector (bestuursadviseur). Met haar netwerk kan ik nog beter onderzoeken wat de toegevoegde waarde is van de binnenwereld.

De aanbevelingen uit eerdere fasen en mijn bevindingen verwerk ik in een beeldend *Manifest van de Binnenwereld* en een (online) collectie met schilderwerk en teksten van mijzelf en de community waarmee ik werk, en resultaten, zoals MoodReports uit de vorige fasen. Hiermee wil ik bijdragen aan een discussie omtrent een gezonde mentale stad (Amsterdam), met een positieve psychische gezondheid van alle inwoners. Dit manifest vormt tevens de blauwdruk voor de volgende stap: InsideOutPanorama 5.

IOP5 De mentale stad : Beeldvorming, Talent en Voorlichting 01.05.2021- 2022 (concept)

Een gezonde mentale stad, is een inclusieve plek met een menselijke maat. Met mijn *Manifest van de Binnenwereld*, nieuwe kunstwerken en samenwerkingen wil ik bewustwording over de psychische gezondheid in de stedelijke omgeving (Amsterdam) vergroten.

De koppeling schilderkunst en community is essentieel om vanuit de community een breed maatschappelijk gesprek te starten over de gezonde mentale stad.

Tevens wil ik onderzoeken in welke mate kunst en het zorgdragen voor de mentale gezondheid van de stad concreet kan bijdrage aan het welzijn van de stad (Amsterdam). Hierin werk ik samen met Rieta Aliredjo in het kader van de ambitie van de gemeente om van Amsterdam en [Donut stad](#) te maken. Rieta Aliredjo is sociaal ondernemer die zich inzet voor een de [Donut Economie](#) en deel is van het kernteam van de [Amsterdam Donut Coalitie](#) (inclusieve en circulaire stad). Haar benadering om de stad te helpen plaatsen in “de Donut” is sterk community gericht. Verandering gebeurt niet top-down, maar bottom-up! En juist wanneer we iedereen willen mee laten doen - omdat dit **nodig** is - moeten we ook oog hebben voor de Mentale Stad, ruimte maken voor nieuwe inzichten, gezamenlijk helen en meer authentiek ondernemen.

En verken ik samenwerkingen met [Thrive Amsterdam](#), het [Centre for Urban Mental Health \(UvA\)](#), en de kunstpodia [Beautiful Distress House](#) en [Galerie Beeldend Gesproken](#).

Voorlichting over binnenwereld: nieuwe webomgeving met *Manifest van de Binnenwereld*, en informatie van het gehele kunstproject IOP 1-5, waaronder film en 360 graden foto van het panorama. En workshops over de binnenwereld en filmvertoningen met nabesprekingen.

Verspreiding van mijn *Manifest van de Binnenwereld* naar partners en anderen, w.o. WHO, LKCA ministerie VWS, ZonMW, Brave, Mondriaan Fonds, Museum van de Geest, Van Abbe Museum.

Symposium i.s.m. BG Gesprekken over de rol van de kunstenaar met een psychische achtergrond. En hoe zijn/haar talent in te zetten voor een mentale gezonde stad. Met collega's uit de kunstwereld, psychiatrie/ggz, onderzoekers, opleidingen en overheden.

Bijlage1: IOP1 online, de websites en documentaire

Bijlage2: IOP3 programmaonderdelen

Bijlage3: IOP3 Begroting Stg. Panorama InsideOUT Fryslân en IOP4 begroting Baukje Spaltro

Bijlage4: partners IOP1-4

Bijlage1: IOP1 online, de websites en film

InsideOUT Panorama - online informatie van IOP1

In 2020 Stichting Panorama InsideOUT Fryslân, eerst Stg Panorama Fryslân-Franeker 2018 www.panoramafraneke.nl (in aug. 2020 een nieuw website)

Documentaire IOP The legacy (38 min) vimeo.com/314607140 _ **deze link NIET delen**

Pitch IOP3 in het Fries (5 min) www.youtube.com/watch?v=2oqShkBPYhM&t=2s

Omrop Fryslân verslag IOP1 (5 min.) youtube.com/watch?v=4XzWh9hbnKc

Kranten: [Rianne Oosterom Trouw](#), [Rixt Oenema Leeuwarder Courant](#), [Omrop Fryslân](#)

Promotiefilm Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 vimeo.com/227223909

Facebookpagina IOP community met album Artikelen en foto's

www.facebook.com/pg/PanoramaFraneke/about/?ref=page_internal

Panorama + soundscape een impressie www.youtube.com/watch?v=uklBQm9TrRU&t=1s

Soundscape Wander Kars & mienskip

soundcloud.com/baukje-spaltro/wander-kars-productions-panorama-franeke-inside-out

360° foto van het Panorama

c3lx.nl/insideout/?fbclid=IwAR1PBXQ9T1jGOM6YyWNnnJGD6x1aWhq7QwRKldvTBAUEar7OIDPtTdlU_PO

VPRO Tegenlicht inventarisatie:

www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/GGZ-initiatieven (zie onder Friesland)

Baukje Spaltro, artistiek leider www.baukjespaltro.com/projects info@spaltro.nl 0619716114

Co-creatie methodiek: spaltro.nl/co-creatie